

An Introduction to Enhancing Students' Research Enthusiasm and Academic Satisfaction

Parvaneh Mehrjoo: Assistant professor and faculty member of philosophy of education. Payam Noor university. Tehran. Iran.

Abstract

Introduction: The main objective of this article is to examine the importance of enhancing research enthusiasm and academic satisfaction. Research enthusiasm refers to the interest and motivation for learning and academic progress, while academic satisfaction refers to the contentment and happiness of students with the learning and educational process.

Method: This article has employed a descriptive-analytical method using data collection tools such as surveys and documentary techniques. In this regard, it first explains the concepts of research enthusiasm and academic satisfaction. Then, it introduces strategies for enhancing research enthusiasm and academic satisfaction among students.

Findings: The research findings regarding enhancing research enthusiasm highlighted the impact of various factors, including philosophy education, research-oriented schools, resources and facilities, teachers' thinking and teaching styles, effective teacher-student interactions, engaging and diverse educational approaches, project-based learning, presentations, and assessment methods.

Furthermore, the research findings for promoting academic satisfaction were categorized into three main groups: 1) cognitive factors related to studying (stress management), 2) factors related to family and peers (establishing communication and collaboration with family), and 3) factors related to the school (teachers, creating a positive learning environment, and utilizing diverse teaching methods).

Conclusion: In conclusion, by employing these strategies, it is possible to enhance students' research enthusiasm and academic satisfaction, encouraging them to achieve better performance and greater motivation in their educational journey.

Keywords: Spirit, research, vitality, students.

***Corresponding author:** Assistant professor and faculty member of philosophy of education. Payam Noor university. Tehran. Iran.

Email: p.mehrjoo@pnu.ac.ir

DOI: [10.22034/esbam.2024.435385.1042](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.435385.1042)

An introduction to strengthening the spirit of research and academic vitality of students

Detailed Abstract

Introduction: This article focuses on examining the importance of enhancing research enthusiasm and academic satisfaction among students. Research enthusiasm refers to the motivation and drive for learning and academic advancement, while academic satisfaction relates to students' contentment and happiness with the learning and educational process.

Materials and methods: This article adopts a descriptive-analytical approach and utilizes data collection tools such as surveys and documentary techniques. It begins by defining the concepts of research enthusiasm and academic satisfaction and then introduces strategies for improving these aspects among students.

Results and discussion: Education, as one of the fundamental factors in societal development, has always attracted significant attention. In recent years, the emphasis on grades and academic achievements in the educational system may have led to a decline in students' interest and motivation for learning and research. Therefore, developing an approach that helps students enhance their research skills and academic curiosity can be proposed as an effective solution to improve the quality of education. Considering that strengthening students' research spirit and academic curiosity contributes to their success and growth, presenting appropriate solutions and strategies in this regard can improve the educational status and lives of students. The findings of this article can assist schools, educators, and parents in implementing suitable approaches to enhance students' research spirit and academic curiosity, thereby supporting them in achieving success and happiness in their education and personal lives. The research findings highlight the following factors for enhancing research spirit: 1-Impact of Philosophy Education: The inclusion of philosophy education can have a positive influence on nurturing research spirit and academic curiosity. Philosophy encourages critical thinking, inquiry, and exploration, which are fundamental aspects of research. 2-Research-Oriented Schools: Establishing schools that prioritize research creates an environment conducive to fostering research spirit. These schools provide research opportunities, resources, and facilities to support student-led investigations. 3-Resources and Facilities: Access to diverse resources, such as libraries, laboratories, and adequate facilities, plays a vital role in promoting research engagement among students. Providing necessary tools and resources encourages exploration and experimentation. 4-Teaching Styles and Approaches: Teachers' teaching styles that promote inquiry, problem-solving, and independent thinking significantly impact research spirit. Adopting student-centered and inquiry-based approaches stimulates curiosity and a passion for research. 5-Effective Teacher-Student Interactions: Positive and

meaningful interactions between teachers and students create a supportive environment for research. Encouraging open communication, mentorship, and guidance from teachers enhances students' motivation and engagement in research activities. 6-Engaging and Varied Instruction: Utilizing interactive and diverse instructional methods makes the learning experience more engaging and enjoyable. Incorporating hands-on activities, varied teaching approaches, and real-world examples inspires curiosity and drives research interests. 7-Project-Based Learning and Presentations: Implementing project-based learning approaches allows students to delve deeply into research topics of their interest. Presenting their findings and projects to peers, teachers, or a broader audience fosters confidence, collaboration, and a sense of accomplishment. 8-Assessment Methods: The way research and academic achievements are assessed can influence students' motivation and commitment. Employing fair and comprehensive assessment methods that emphasize the process, critical thinking, and creativity rather than solely focusing on grades promotes a positive research culture. By considering these research findings, educational institutions can strengthen the research spirit by incorporating philosophy education, establishing research-oriented schools, providing necessary resources and facilities, promoting effective teacher-student interactions, utilizing engaging teaching methods, implementing project-based learning, and employing fair assessment methods. The research findings indicate three main categories of factors for enhancing academic enthusiasm. These categories include: 1-Cognitive factors related to studying (stress management). 2-Family and peer-related factors (establishing communication and collaboration with family). 3-School-related factors (teachers, creating a positive learning environment, utilizing diverse teaching methods).

Conclusion: Research spirit and academic enthusiasm are key factors in academic success and achieving educational goals. Students who possess a strong research spirit and exhibit enthusiasm in their studies generally perform better and are closer to success in their academics and personal lives. However, some students may face challenges such as a decline in research spirit, feelings of discouragement, and a decrease in interest in research and studies. There are various methods available to improve students' academic performance, and among these methods, we can mention ways to enhance research spirit and academic enthusiasm. In summary, the article demonstrates that implementing these strategies can lead to a significant improvement in students' research spirit and academic enthusiasm. These measures can encourage students to make greater efforts and actively participate in the learning process, resulting in increased success and satisfaction with their studies.

Keywords: Spirit, research, vitality, students.

در آمدی بر تقویت روحیه پژوهندگی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان

پروانه مهرجو: استادیار و عضو هیئت علمی رشته فلسفه تعلیم و تربیت. دانشگاه پیام نور. تهران. ایران.

چکیده

هدف: هدف اصلی این مقاله، بررسی اهمیت تقویت روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی است. روحیه پژوهندگی به معنای علاقه و انگیزه به یادگیری و پیشرفت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی نیز به معنای رضایت و خشنودی دانش آموزان از فرآیند یادگیری و تحصیل است. **روش کار:** این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی با ابزار فیش برداری و تکنیک اسنادی به جمع آوری اطلاعات پرداخته است. در این راستا، ابتدا روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی تبیین می‌شود. سپس، راهکارهای برای تقویت روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان معرفی می‌شوند. **نتایج:** از یافته‌های پژوهش برای تقویت روحیه پژوهشگری به تاثیر آموزش فلسفه، مدارس پژوهنده، منابع و امکانات، سبک تفکر و تدریس معلمان، تعاملات موثر معلم با دانش‌آموزان، آموزش‌های جذاب و متنوع، برگزاری پروژه‌ها و ارائه‌ها و نحوه ارزشیابی می‌توان اشاره کرد. در بخش تقویت سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان، سه دسته عوامل شناسایی شد که شامل: ۱- روانشناختی مربوط به تحصیل (مدیریت استرس) ۲- عوامل مربوط به خانواده و همسالان) ایجاد ارتباط و همکاری با خانواده) و ۳- عوامل مربوط به مدرسه (معلمان، ایجاد محیط یادگیری مثبت، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع) می‌باشد. **نتیجه‌گیری:** در پایان، با استفاده از این راهکارها، می‌توان روحیه پژوهندگی و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان را تقویت کرد و آن‌ها را به دستیابی به عملکرد بهتر و انگیزه بیشتر در مسیر تحصیلی‌شان تشویق کرد.

واژگان کلیدی: روحیه، پژوهندگی، سرزندگی، دانش‌آموزان.

*نویسنده مسؤول: استادیار و عضو هیئت علمی رشته فلسفه تعلیم و تربیت. دانشگاه پیام نور. تهران. ایران.

Email: p.mehrjoo@pnu.ac.ir

DOI: [10.22034/esbam.2024.435385.1042](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.435385.1042)

مقدمه

آموزش و پرورش، به‌عنوان یکی از عوامل اساسی توسعه جوامع، همواره توجه بسیاری را به خود جلب کرده است. در سال‌های اخیر، تمرکز بر تحصیلات و نمرات در سیستم آموزشی به‌گونه‌ای است که ممکن است باعث کاهش علاقه و انگیزه دانش‌آموزان برای یادگیری و پژوهش شود. بنابراین، توسعه یک رویکرد که به دانش‌آموزان کمک کند تا پژوهشگری و سرزندگی تحصیلی خود را تقویت کنند، می‌تواند به‌عنوان یک راهکار مؤثر برای بهبود کیفیت آموزش و پرورش مطرح گردد. امروزه نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد جهت تقویت جایگاه پژوهش در مدرسه و ارتقاء و رشد کمی و کیفی آن پنج مؤلفه معلم، دانش‌آموز، والدین، قوانین و مقررات و جو عمومی مدرسه باید مدنظر دستگاه تعلیم و تربیت قرار بگیرد (ربانی و همکاران، ۱۴۰۲). در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران، اولویت ویژه به امر پژوهش و تولید علم اختصاص یافته است. به‌منظور دستیابی به این هدف، نهادهای مختلف در جامعه به مطالعه، بررسی و برنامه‌ریزی اختصاص داده‌اند. یکی از این نهادها، آموزش و پرورش است (ساداتی کیادهی و همکاران، ۱۴۰۰). از این رو، ضروری است که سیستم آموزشی و درسی برنامه‌ها را به‌گونه‌ای سازماندهی کنند که توانایی‌های شناختی، از جمله آفرینندگی، خلاقیت، تفکر انتقادی و حل مسئله که عناصر اصلی پژوهشگری هستند پرورش یافته و ویژگی‌های شخصیتی فراگیران شکوفا شود تا در آینده ذهن‌ها و شخصیت‌های جستجوگر پرسشگر خلاق و کاوشگر تحویل جامعه شود. به‌علاوه، سبک تدریس و سبک تفکر معلمان به‌عنوان دو متغیر مؤثر در فرایند یاددهی-یادگیری از طرف معلم و همچنین روحیه پژوهشگری فراگیران به‌عنوان یک نیاز برای آنان در قرن حاضر ذکر شده است. بنابراین، آگاهی و شناخت معلمان از سبک‌های تدریس و تفکر، و طراحی یک محیط یادگیری که با نیازهای فراگیران هماهنگ باشد، می‌تواند تأثیر قابل توجهی در ایجاد انگیزه، افزایش روحیه پژوهشگری و به‌تبع آن، افزایش رضایت فراگیران داشته باشد (شفیعی سروستانی و همکاران ۱۳۹۷). معلمان در رویکرد پژوهش محور نقشی، متفاوت از نقش سنتی خودشان بر عهده دارند. آن‌ها فقط گنجینه معلومات محسوب نمی‌شوند، بلکه تسهیل‌کنندگانی هستند که کلاس را به محلی برای رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان به‌ویژه در جهت تقویت قوای تفکر، حل مسأله، نحوه رویارویی با مسائل واقعی زندگی و یافتن راه‌حلی برای غلبه بر آن‌ها تبدیل می‌کنند (چاوشی و همکاران ۱۳۹۹). دوران تحصیل دوره‌ای از زندگی است که در آن تغییرات شناختی و اجتماعی به‌سرعت رخ می‌دهد، از این رو تطبیق و سازگاری با فرصت‌ها و چالش‌های تحصیلی، توجه پژوهشگران آموزش و پرورش را جلب کرده است. افراد در محیط آموزشی سرزندگی را به‌عنوان احتمال موفقیت بسیار بالا در مدرسه و در سایر موقعیت‌های زندگی، علی‌رغم مصائب و دشواری‌های محیطی، درک می‌کنند. بنابراین، سرزندگی تحصیلی به‌عنوان یکی از اجزاء اساسی زندگی محسوب می‌شود که همه دانش‌آموزان باید آن را تجربه کنند و این سرزندگی باعث ایجاد و افزایش نیرو در آن‌ها می‌شود (اکبری مؤید، ۱۳۹۶). سازگاری در موقعیت‌های آموزشی که از آن تحت عنوان سازگاری تحصیلی یاد می‌شود، به توانمندی فراگیران در انطباق با شرایط و الزامات تحصیل و نقش‌هایی که مدرسه به‌عنوان یک نهاد اجتماعی فراروی آن‌ها قرار می‌دهد، تعریف می‌شود (پیتوس، ۲۰۰۶؛ به نقل از عابد مقدم و بلاغت، ۱۳۹۵). سرزندگی تحصیلی با عوامل مختلفی مرتبط است که می‌توان آن‌ها را به سه دسته کلی تقسیم کرد: عوامل روانشناختی مربوط به تحصیل، عوامل مربوط به خانواده و همسالان، و عوامل مربوط به مدرسه. از جمله عوامل روانشناختی مربوط به تحصیل می‌توان به انگیزش، تاب‌آوری تحصیلی، خودگردانی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی اشاره کرد. از جانب خانواده و همسالان، حمایت‌های شناختی و عاطفی از سوی خانواده و دوستان، الگوهای ارتباطی و ارتباط مثبت با خانواده و همسالان نقش مهمی در تحصیل دارند. از جانب مدرسه و مشارکت در تحصیل، عواملی مانند ساختار کلاس، هدف ادراک شده در کلاس، کیفیت و سازماندهی زمان در کلاس، ادراک مثبت از کلاس و نگرش مثبت به آن، مشارکت در بهبود جو کلاس و ارتباطات فرد با شبکه‌های رسمی و غیررسمی دوستان نقش مهمی در سرزندگی تحصیلی ایفا می‌کنند (آذریان و همکاران ۱۳۹۸). روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی از جنبه‌های

حیاتی در مسیر تحصیلی دانش آموزان است که تأثیر قابل توجهی بر عملکرد و پیشرفت آنان دارد. بنابراین این پژوهش درصدد پاسخ به این سؤال است چه عواملی می‌تواند باعث تقویت روحیه پژوهندگی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان شود؟

پیشینه پژوهش

تقویت روحیه‌ی پژوهشگری و سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است. این عوامل می‌توانند دانش آموزان را به تمامیت شخصیتی، کنجکاوی علمی و تفکر انتقادی تشویق کنند و در موفقیت تحصیلی و شغلی آن‌ها نقش مهمی داشته باشند. هیچ پژوهشی به‌طور خاص رابطه‌ی روحیه‌ی پژوهندگی و سرزندگی تحصیلی را بررسی نکرده است بنابراین در این قسمت به‌طور تک‌تک به بررسی آن‌ها خواهیم پرداخت. پژوهش‌های زیر به اهمیت تقویت روحیه‌ی پژوهشگری در دانش آموزان اشاره دارد: یافته‌های پژوهش جهانگرد و جاویدی کلاته جعفرآبادی (۱۴۰۱) شامل ۷ مفهوم است که مفهوم «ماهیت پژوهش محور درس علوم تجربی» ادراک پژوهیده‌ها را نسبت به این درس نشان می‌دهد. مفهوم‌های «تعاملات مؤثر معلم و دانش آموزان، شیوه‌های جذاب و متنوع معلم و روحیه پژوهشی بالای برخی دانش آموزان» جزء عوامل مؤثر در تربیت دانش‌آموز پژوهنده و مفاهیم «شرایط آموزشی نامناسب، ضعف‌های آموزشی معلم و ناسازگاری برخی دانش آموزان با فضای پژوهش» از موانع تربیت دانش‌آموز پژوهنده در کلاس‌های درس علوم تجربی به شمار آمده است. تقوایی یزدی (۱۳۹۹) در پژوهشی نشان داد که معلم بر تقویت روحیه‌ی پژوهشگری تأثیر دارد در مجموع بین تفکر پژوهشی معلمان بر تقویت و توسعه‌ی تفکر پژوهشی دانش آموزان رابطه وجود دارد. در پژوهش شفيعی سروسستانی و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند که بین انواع سبک‌های تدریس معلمان و روحیه پژوهشگری دانش‌آموزان رابطه‌ای معنی‌دار و مستقیم وجود دارد. بیشترین رابطه مربوط به سبک تدریس متخصص و مؤلفه‌ی رفتارهای خلاقانه بوده و کمترین رابطه مربوط به سبک اقتدار رسمی و مؤلفه‌ی اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان مشاهده شده است. این نتایج نشان می‌دهند که ویژگی‌های معلمان همواره به‌عنوان یک عنصر مهم و تعیین‌کننده در روحیه پژوهشگری دانش‌آموزان شناخته می‌شوند و متغیرهایی مانند سبک تدریس، تأثیر مستقیمی بر رشد روحیه پژوهشگری دانش‌آموزان دارند. پژوهش‌های دیگری مثل لایک (۲۰۱۸) و آمورت (۲۰۱۷) برای انگیزش پژوهش به عوامل فردی، محیطی و شرایط آموزشی اشاره دارند که انگیزه پژوهش را بالا می‌برد (به نقل از تقوایی یزدی، ۱۳۹۹). نتایج پژوهش نایت، ون ویک و موهامد^۱ (۲۰۱۶) در مورد آموزش پژوهش محوری نشان داد که از طریق یادگیری تأملی در پژوهش محوری، افراد درک بهتری از نقاط قوت و ضعف خود به دست آورده‌اند. پژوهش‌های که به مقوله اهمیت سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان اشاره دارد شامل: نتایج مطالعه آذریان و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که آموزش سرزندگی تحصیلی باعث افزایش خودکارآمدی تحصیلی و انگیزه پیشرفت دانش آموزان می‌شود بنابراین لازم برای بهبود خودکارآمدی تحصیلی و انگیزه پیشرفت در کنار سایر روش‌های آموزشی از آموزش سرزندگی تحصیلی استفاده شود. نتایج پژوهش فخاریان و همکاران (۱۳۹۸) با استناد به مدل آماري، یافته‌ها نشان می‌دهد که ادراک از محیط یادگیری سازنده گرایي اجتماعی و جو عاطفی خانواده بر خودکارآمدی تحصیلی تأثیر مستقیم ندارند، اما درگیری تحصیلی تأثیر مستقیمی بر خودکارآمدی تحصیلی دارد. همچنین، درگیری تحصیلی و جو عاطفی خانواده بر سرزندگی تحصیلی تأثیر مستقیم ندارند، درحالی‌که ادراک از محیط یادگیری سازنده گرایي اجتماعی بر سرزندگی تحصیلی تأثیر مستقیم دارد. علاوه بر این، خودکارآمدی تحصیلی تأثیر مستقیم و معناداری بر سرزندگی تحصیلی دارد. نتایج نشان می‌دهند که فقط درگیری تحصیلی از طریق خودکارآمدی به سرزندگی تحصیلی تأثیر می‌گذارد. پژوهش فولادی و همکاران (۱۳۹۷) باهدف بررسی اثربخشی آموزش سرزندگی تحصیلی بر موفقیت

تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دختر انجام شد که نتایج نشان داد آموزش سرزندگی تحصیلی باعث افزایش معنادار موفقیت تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی در مراحل پس آزمون و پیگیری شده. در همین راستا با بررسی تحقیقات انجام یافته در مجموع می توان اذعان کرد این پژوهش از نظر عنوان جنبه نوآوری داشته و مسبوق به سابقه نیست.

راهکارهای برای تقویت روحیه پژوهندگی دانش آموزان

یکی از راهکارها تقویت روحیه پژوهشگری تأثیر آموزش فلسفه بر روش پژوهشگری است. توجه به تغییرات دانش، فناوری و افزایش توان دانش آموزان ضرورت به کارگیری روش های جدید آموزشی امری ضروری است. یکی از روش های تقویت پرسش و پرسشگری از همان ابتدای سنین پیش دبستانی و دبستان آموزش فلسفه است. فلسفه برای کودکان، آنان را وادار به تفکر و اندیشه ورزی می کند و نه تنها پرسشگری بلکه بسیاری از مهارت ها را به آنها می آموزد. آموزش فلسفه به کودکان بر پرورش روحیه پژوهشگری کودکان تأثیرگذار بوده است (جعفری و همکاران، ۱۳۹۴). راهکار دیگر توجه به مدارس پژوهنده است. در مدرسه ای که فرهنگ سازمان آن توسعه دهنده و معلمان ایفاگر نقش و نظام برنامه ریزی درسی برخوردار از ساختاری برای ترویج پژوهش و پژوهندگی باشد لذت علت جویی و سبب خواهی ارمغانی برای یادگیرنده ها خواهد بود (شیرزاد، و همکاران، ۱۳۹۵). راهکار بعدی منابع و امکانات است. استفاده از فناوری و ارتباطات در افزایش انگیزه تحصیلی، ارتقا مهارت پرسشگری، تقویت روحیه پژوهش، افزایش نمرات درسی و در مجموع بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اثرگذار بوده است (دایی زاده و همکاران، ۱۳۸۹). راهکار دیگر سبک تفکر و تدریس معلمان است. سبک تفکر و سبک تدریس معلمان بر پژوهشگری دانش آموزان تأثیر دارد (شفیعی سروستانی و همکاران، ۱۳۹۷). تعاملات مؤثر معلم با دانش آموزان از دیگر راهکارهای تقویت پژوهشگری است. برقراری ارتباط مثبت و حمایت کننده با دانش آموزان به آنها احساس می دهد که معلمان به آنها اهمیت می دهند و از تلاش های شان حمایت می کنند. این ارتباط می تواند به ایجاد انگیزه برای پژوهش و یادگیری در دانش آموزان کمک کند (جهانگرد و جاویدی کلاته جعفرآبادی، ۱۴۰۱). راهکار دیگر آموزش های جذاب و متنوع معلم است. استفاده از روش های آموزش متنوع، مانند یادگیری تعاملی، گروهی، عملی و مشارکتی، می تواند علاقه و ارتباط دانش آموزان را به یادگیری و پژوهش افزایش دهد. این روش ها معمولاً فرصت های فعالیت دانش آموزان را افزایش می دهند و به آنها اجازه می دهند در فرایند یادگیری خود شرکت کنند (جهانگرد و جاویدی کلاته جعفرآبادی، ۱۴۰۱). از دیگر راهکارها برگزاری پروژه ها و ارائه ها دانش آموزی است. زمینه مشارکت دانش آموزان را برگزاری در پژوهش های ملی و منطقه ای می تواند روحیه پژوهشگری را در دانش آموزان تقویت کند. ارائه ی تحقیقات فردی و گروهی به دانش آموزان اجازه می دهد تا در مورد مسائلی که علاقه دارند، بیشتر بیاموزند و به اشتراک بگذارند (تقوایی یزدی، ۱۳۹۹). آخرین راهکار برای تقویت پژوهشگری نحوه ی ارزشیابی معلمان است. اگر ارزشیابی معلم مبتنی بر شاخص ها، عملکردها و فرآورده های بدیع خلاقانه کاوشگرانه و فارغ از چهارچوب کتاب باشد و تلاش ها و جستجوهای وسیع تر از محتوای کتاب پیش تعیین شده را از دانش آموزان مطالبه نماید. این نوع ارزشیابی موجب تحول و هدایت دانش آموزان خواهد شد. زیرا ملاک ارتقای تحصیلی و توفیق آموزشی او به جای موفقیت در ارائه صرف محفوظات محتوای کتاب درسی، مبتنی بر حل مسئله و ارائه یافته های فردی از مشاهده و مطالعه پدیده های واقعی و مطالبی گسترده تر خواهند بود (مهری نژاد و شریفی، ۱۳۸۴).

راهکارهای برای تقویت سرزندگی تحصیلی دانش آموزان

سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان به معنای احساس خوشحالی، انگیزه و رضایت از فرایند یادگیری و مدرسه است. عوامل زیادی با سرزندگی تحصیلی مرتبط هستند که می توان آنها را به سه دسته کلی شامل عوامل ۱- ش مربوط به تحصیل ۲- عوامل مربوط به خانواده و همسالان و ۳- عوامل مربوط به مدرسه تقسیم کرد (آذریان و همکاران، ۱۳۹۸). بنابراین برای افزایش سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان، با توجه به این سه مقوله می توانید از راهکارهای زیر استفاده کنید:

۱- عوامل روانشناختی

در زندگی روزانه تحصیلی، دانش آموزان با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای ویژه دوران تحصیل روبرو می‌شوند که می‌تواند اعتمادبه‌نفس، انگیزش و در نتیجه عملکرد تحصیلی آن‌ها تهدید کند. بنابراین باید توجه داشت که سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی به انواع چالش‌ها و موانع تحصیلی از جمله نمرات ضعیف، کاهش انگیزه، سطوح استرس و غیره اشاره دارد (آذریان و همکاران ۱۳۹۸). آموزش مهارت‌های مدیریت استرس به دانش‌آموزان می‌تواند بهبود سرزندگی تحصیلی را تسهیل کند. این مهارت‌ها شامل تنفس عمیق، تمرینات آرامش، تعادل کار-زندگی و بهره‌وری زمان است.

۲- عوامل مربوط به خانواده و همسالان

به‌منزله‌ی قسمتی از پیشایندهای سرزندگی را همسالان و خانواده، حمایت‌ها و الگوی ارتباطی می‌توان نام برد (شفیعی و روان، ۱۳۹۹). همکاری با خانواده دانش‌آموزان و ایجاد ارتباط مستمر با آن‌ها، اهمیت و تأثیر مثبت تحصیلات را برای دانش‌آموزان نشان می‌دهد. از طریق جلسات والدین، ارتباط با خانواده را تقویت کنید و اطلاعاتی درباره پیشرفت و موفقیت دانش‌آموزان را با آن‌ها به اشتراک بگذارید.

۳- عوامل مربوط به مدرسه

معلمان نیز بیشترین نقش و سهم را در سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارند. معلمانی که مطالب خود را به روشی پویا و با اشتیاق عرضه کند، فضای کلاس را تغییر داده و متحول می‌سازد و دانش‌آموزان این معلم نیز انگیزش درونی و انرژی بیشتری نسبت به مطالب درسی و کلاس درس برخوردار خواهند بود (غلامزاده، ۱۳۹۳). ادراک از محیط یادگیری به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر سرزندگی تحصیلی تأثیر دارد (بهرامی و بدری، ۱۳۹۶). ایجاد محیط یادگیری مثبت، محیط دوستانه، حمایت‌کننده و مشوق در مدرسه و کلاس درس، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا احساس امنیت و راحتی کنند. این محیط باید از نظر فیزیکی و اجتماعی محیطی مساعد برای یادگیری باشد و دانش‌آموزان را به اشتراک گذاشتن دانش، تعامل مثبت با همکلاسی‌ها و همکاری با دیگران تشویق کند. اگر یادگیرنده محیط یادگیری را به صورتی متنوع و چالش‌برانگیز درک کند، به میزان بیشتری از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می‌کند و در این محیط تلاش بیشتری به خرج می‌دهد و این امر منجر به بهبود عملکرد تحصیلی و سرزندگی می‌شود (بهرامی و بدری، ۱۳۹۶). استفاده از روش‌های آموزشی متنوع و جذاب، کنترل خستگی و علاقه‌مندی دانش‌آموزان را حفظ می‌کند. برای مثال، استفاده از بازی‌های آموزشی، فعالیت‌های گروهی، فیلم‌ها و فعالیت‌های عملی می‌تواند تنوع و جذابیت را برای دانش‌آموزان ایجاد کند. در نهایت، همه این راهکارها بهتر است با همکاری معلمان، والدین و مدیران مدرسه پیاده‌سازی شود تا بهبود سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان محقق شود.

یافته‌ها

با توجه به اینکه تقویت روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان به موفقیت و رشد آنان کمک می‌کند، ارائه راهکارها و استراتژی‌های مناسب در این زمینه می‌تواند بهبود وضعیت تحصیلی و زندگی دانش‌آموزان را به همراه داشته باشد. یافته‌های این مقاله می‌تواند به مدارس، مربیان و والدین کمک کند تا راهکارهای مناسبی را برای تقویت روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان به کار بگیرند و آنان را در راستای دستیابی به موفقیت و خوشبختی در تحصیلات و زندگی شخصیشان یاری نماید. از یافته‌های پژوهش برای تقویت روحیه پژوهشگری می‌توان به تأثیر آموزش فلسفه، مدارس پژوهنده، منابع و امکانات، سبک تفکر و تدریس معلمان، تعاملات مؤثر معلم با دانش‌آموزان، آموزش‌های جذاب و متنوع، برگزاری پروژه‌ها و ارائه‌ها و نحوه‌ی ارزشیابی اشاره کرد. از یافته‌های پژوهش برای تقویت سرزندگی تحصیلی سه دسته کلی شامل عوامل ۱-

روانشناختی مربوط به تحصیل (مدیریت استرس) ۲- عوامل مربوط به خانواده و همسالان (ایجاد ارتباط و همکاری با خانواده) و ۳- عوامل مربوط به مدرسه (معلمان، ایجاد محیط یادگیری مثبت، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع) ۴- عوامل مربوط به دانش‌آموز اشاره کرد. خلاصه یافته‌های پژوهش در جداول ذیل قابل مشاهده و بازنگری هستند.

جدول ۱: دستاوردهای حاصل از عوامل و راهکارهای سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان

ردیف	عوامل	راهکارها
۱	عوامل روانشناختی	<ul style="list-style-type: none"> آموزش مهارت‌های مدیریت استرس بهره‌وری زمان تنفس عمیق تمرین‌های آرامش بهره‌وری زمان تعادل تحصیل - زندگی
۲	عوامل مربوط به خانواده و همسالان	<ul style="list-style-type: none"> برقراری جلسات با والدین دانش‌آموزان به اشتراک گذاشتن موفقیت‌های آنها
۳	عوامل مربوط به مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> معلم بیشترین سهم را دارد ایجاد پویایی و اشتیاق در کلاس ایجاد محیط یادگیری مثبت، دوستانه و حمایت‌کننده
۴	عوامل مربوط به دانش‌آموز (ادراک از محیط یادگیری)	<ul style="list-style-type: none"> ایجاد محیط متنوع و چالش‌برانگیز کلاس ایجاد جذابیت در کلاس (بازی آموزشی، فعالیت گروهی، فیلم‌ها و ...)

جدول ۲: تقویت روحیه پژوهشگری در دانش‌آموزان

ردیف	عوامل و راهکارها
۱	آموزش فلسفه
۲	ایجاد مدارس پژوهنده
۳	منابع و امکانات
۴	سبک تفکر و تدریس معلمان
۵	تعاملات معلم با دانش‌آموزان
۶	آموزش جذاب - برگزاری پروژه‌ها
۷	نحوه ارزشیابی معلم

نتیجه گیری

بدیهی است تقویت روحیه پژوهش گری در توسعه کشورها، جوامع، سازمان‌ها و نهادها نقش بسزایی ایفا می‌کند. بنابراین پژوهش و جستجوگری باید در جامعه دانش‌آموزی کشور به یک فرهنگ نهادینه و عمومی تبدیل شود. مدارس پژوهنده نقطه تلاقی تلاش‌های پژوهشی معلمان و دانش‌آموزان و پژوهشگران حرفه‌ای کشور است که به لحاظ اهمیت ویژه‌ای که دارد خودبه‌خود می‌تواند به تضمین کیفیت و به تبع آن بهبود فرایندهای یاددهی- یادگیری را منجر شود. در همین راستا تربیت دانش‌آموزان خود ارزیاب و خودشکوفای نقاد و پرسشگر از اهداف اساسی همه نهادهای آموزشی محسوب می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد اجرای مواردی چون یادگیری پژوهش محور، تدریس و برنامه درسی و ارزشیابی پژوهش محور تکالیف و فعالیت‌های فرهنگی پژوهش محور برای دانش‌آموزان بیش از گذشته مدارس پژوهنده را در نیل به اهداف پژوهشی خود نزدیک‌تر می‌کند. از طرف دیگر روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی از عوامل کلیدی موفقیت در تحصیلات و دستیابی به اهداف آموزشی است. دانش‌آموزانی که روحیه پژوهشی قوی دارند و از سرزندگی در تحصیلات برخوردارند، به‌طور کلی عملکرد بهتری دارند و به موفقیت در تحصیلات و زندگی شخصی خود نزدیک‌تر می‌شوند. اما برخی از دانش‌آموزان ممکن است با مشکلاتی مانند کاهش روحیه، ناامیدی و کاهش علاقه به پژوهش و تحصیلات روبرو شوند. برای بهبود تحصیلی دانش‌آموزان روش‌های زیادی وجود دارد که از این روش‌ها می‌توان به تقویت روحیه پژوهشگری و سرزندگی تحصیلی اشاره کرد. از جمله راهکارهایی تقویت روحیه پژوهشگری که در این مقاله مطرح شده است، تأثیر آموزش فلسفه، مدارس پژوهنده، منابع و امکانات، سبک تفکر و تدریس معلمان، تعاملات مؤثر معلم با دانش‌آموزان، آموزش‌های جذاب و متنوع، برگزاری پروژه‌ها و ارائه‌ها و نحوه ارزشیابی اشاره کرد. از یافته‌های پژوهش برای تقویت سرزندگی تحصیلی سه دسته کلی شامل عوامل ۱- روانشناختی مربوط به تحصیل (مدیریت استرس) ۲- عوامل مربوط به خانواده و همسالان و ۳- عوامل مربوط به مدرسه (معلمان، ایجاد محیط یادگیری مثبت، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع) اشاره کرد. به‌طور خلاصه، مقاله نشان می‌دهد که با اجرای این راهکارها، می‌توان بهبود قابل‌توجهی در روحیه پژوهشگری و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان داشت. این اقدامات می‌توانند دانش‌آموزان را به تلاش بیشتر و مشارکت فعال در فرایند یادگیری تشویق کرده و باعث افزایش موفقیت و رضایت آن‌ها از تحصیلات شوند. بنابراین فرهنگ پژوهشگری و آموزش در مدارس امروز باید به‌صورت یک ارزش شناخته شود و تربیت عقلانی و خردورزی و اندیشه‌ورزی باید محور امور تعلیم و تربیت کشور قرار بگیرد. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش ربانی و همکاران (۱۴۰۲) در زمینه ارزشیابی پژوهش محور معلم پژوهنده، اندیشه‌ورزی معلم، روش تدریس تخصصی و ... همسو است. همچنین یافته پژوهش حاضر در مبحث توجه به دانش‌آموزان و ابزار وجود به استقلال رای و خلاقیت آن‌ها با یافته پژوهش افتخاری و نوروزی (۱۴۰۲) همسو و هماهنگ است. نتایج پژوهش صدرزاده و همکاران (۱۴۰۰) در مبحث توجه به عوامل آموزشی، مدرسه و بویژه معلم موید پژوهش حاضر است. از محدودیت‌های عمده پژوهش حاضر بهره‌برداری از روش پژوهش کیفی از نوع اسنادی بوده است، لذا به دیگر پژوهشگران این عرصه استفاده از روش‌های کمی و یا ترکیبی توصیه می‌شود. بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود برای ارتقاء آگاهی همه کنشگران آموزشی در نظام تعلیم و تربیت آموزش‌هایی در قالب برنامه‌های ضمن خدمت طراحی شده و به جهت اهمیت بسزایی که فرهنگ پژوهشگری و روحیه پژوهش و سرزندگی تحصیلی برای قشر جوان و نوجوان جامعه دارد می‌توان به آموزش‌هایی هدفمند و ضمنی جهت آگاهی بخشی و تعمیق روحیه پژوهش در دانش‌آموزان همت گماشت.

References:

- Abed Moghadam, M., & Balaghat, S. R. (1396). Academic buoyancy as a buffer against academic decline. Fourth National Conference on Counseling and Mental Health, Islamic Azad University, Quchan Branch.
- Azarian, R., Mahdian, H., & Jajarmi, M. (1398). The impact of academic resilience training on academic self-efficacy and motivation for progress of students. *Rahbordi va Modiriyat Amoozeshi*, 13(4), 19-1.[in persian].
- Akbari Moeid, S. (1396). Academic Resilience in Students and its Components. In Proceedings of the 4th International Conference and 1st National Conference on Innovative Research in Management, Economics, Accounting, and Social Sciences in Iran and the World.
- Bahrami, F., & Badri, M. (1396). The relationship between perception of learning environment and academic resilience with the mediating role of cognition, metacognition, achievement motivation, and self-efficacy in students. *Cognitive Strategies in Learning*, 5(9), 189-212.[in persian].
- Chavoshi, E., & Ebrahimzadeh Dastjerdie, R. (1399). Multi-layered research: Introducing a paradigmatic model of research-oriented school. *New Approach in Educational Management*, 11(4), 133-166.[in persian].
- Deyzad, H., Hossein Zadeh, B., & Ghaznavi, M. R. (1389). Investigating the role of ICT on the academic performance of secondary school students. *Journal of Educational Leadership and Management*, 4(4), 81-97.[in persian].
- Eftekhari, Jaber and Nowrozi, Reza Ali, 1402, the study of the spirit of research in the book Thinking and Media Literacy of the 10th grade of secondary education. Journal of New Educational Thoughts. Volume 19, Number 3 - Serial Number 69, Mehr 1402, Page 27-43. [in persian].
- Fakharian, J., Ya'qoubi, A. Q., Zarqam Hajiabi, M., & Moheqqi, H. (1398). Developing a model of academic resilience based on family emotional atmosphere, constructive learning environment, and academic engagement with the mediating role of academic self-efficacy in female middle school students. *Educational Research*, 7(3), 1-28.[in persian].
- Fouladi, A., Kajbaf, M. B., & Ghamrani, A. (1397). The effectiveness of academic resilience training on academic achievement and academic self-efficacy of female students. *Education and Evaluation (Educational Sciences)*, 11(42), 37-53.[in persian].
- Gholamzadeh, F. (1393). The role of teachers' curriculum orientations on their teaching quality and students' academic resilience in the fifth and sixth grades of elementary schools in Birjand [Master's thesis, Birjand University, Birjand, Iran].
- Jafari, Z., Samadi, P., & Ghayedi, Y. (1394). Investigating the effect of teaching philosophy to children on fostering research spirit in preschool children. *Research in Curriculum Planning (Knowledge and Research in Educational Sciences-Curriculum Planning)*, 12(17), 41-49.[in persian].
- Jahangard, F., & Javidi Kalateh Jafarabadi, T. (1401). Exploring the perceptions of teachers and students in girls' high schools regarding the process of nurturing student researchers

- in experimental science classes: A phenomenological study. *Journal of Medical Education Strategies*, 15(5), 447-458.[in persian].
- Knight, S., Van Wyk, J. Mahomed, S. (2016). Teaching research: a programme to develop research capacity in undergraduate medical students at the University of KwaZulu-Natal, South Africa, *BMC Medical Education*, 16(3): 1-8.
- Mehrinejad, S. A., & Sharifi, H. P. (1384). Investigating the effectiveness of teaching using problem-solving and research-based assessment on fostering research spirit based on research indicators. *Educational Innovations*, 4(14), 9-37.[in persian].
- Rabbani, Omid, Mohammad Davodi, Amir Hossein, & Hosseini, Mohammad Ali. (1402). Dimension analysis, model drawing and super vocabulary of the research school, with the foundation's qualitative data research technique based on the views of education science experts. *Bimonthly scientific-research journal of a new approach in educational management*, 14(1), -. Doi: 10.30495/jedu.2023.28189.5649[in persian.]
- Sadati Kiadehi, S. M., Salehi, M., & Niazaazari, K. (1400). Identification and ranking of research-oriented school dimensions in education. *Educational Research Journal*, 1(66), 130-138.[in persian].
- Sadrzadeh, Samira and Almasian, Fereshte and Mozafari, Samira, 1400, Designing a model for creating a spirit of research in primary school students in order to increase research capabilities, *Scientific Research Congress of Jurisprudence, Law, Psychology, Educational and Behavioral Sciences*, Tehran. .[in persian].
- Shafiei Servestani, M., Jahani, J., & Mousavipour, S. R. (1397). The relationship between learning styles and research spirit among secondary school students. *Studies in Education and Learning (Social Sciences and Humanities, Shiraz University)*, 10(1), 230-244. [in persian].
- Shafiei, S., & Ravanan, M. (1399). The role of academic buoyancy in students' academic performance. *Journal of Research and Studies in Humanities*, 2(12), 70-83.[in persian].
- Shirzad, Z., Mehraram, B., & Karshki, H. (1395). Construction and validation of the research spirit scale for female students in Mashhad's secondary schools. *Journal of Educational Measurement*, 6(23), 117-139.[in persian].
- Taghvae Yazdi, M. (1399). Investigating the role of research-oriented teachers in enhancing and developing research thinking in elementary students. *Journal of Educational Management in Organizations*, 9(2), 11-33.[in persian].